

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна

кандидат юридичних наук, завідувач наукового відділу правового забезпечення інноваційної діяльності НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID 0000-0002-8802-1441

**ДО ОКРЕМИХ ПРАВОВИХ ПИТАНЬ УЗГОДЖЕННЯ НАПРЯМІВ
ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИК З МЕТОЮ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

У тезах досліджено окремі правові питання узгодження напрямів екологічної, енергетичної та економічної політик з метою сталого розвитку України. Розглянуто положення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року та Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року. Зроблений висновок, що таке узгодження є інтегрованою основою переходу до збалансованої моделі інноваційного розвитку національної економіки, що забезпечує гармонійне врахування потреб енергетичного сектору, економічного зростання та охорони довкілля.

Ключові слова: енергетична система, екологічна політика, енергетична політика, правове забезпечення, сталий розвиток, стратегічне планування.

Podrez-Riapolova Iryna

Ph.D, acting Head of the scientific Department of legal support of innovative activity of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

ORCID 0000-0002-8802-1441

**ON CERTAIN LEGAL ISSUES OF HARMONIZATION OF ENERGY
AND ENVIRONMENTAL POLICIES WITH THE PURPOSE OF ENSURING
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE**

The theses examine certain legal aspects of harmonizing environmental, energy, and economic policies to ensure the sustainable development of Ukraine. The provisions of the National Energy and Climate Plan for the period until 2030 and the National Action Plan on Renewable Energy for the period until 2030 are analyzed. It was concluded that such coordination forms an integrated foundation for the transition to a balanced model of innovative development of the national economy, ensuring a harmonious balance between the needs of the energy sector, economic growth, and environmental protection.

Keywords: energy system, environmental policy, energy policy, legal support, sustainable development, strategic planning.

Сталий розвиток національної економіки є головним пріоритетом у межах усіх стратегічних напрямів державної політики, які повинні мати ефективне узгодження, в тому числі шляхом імплементації норм чинного законодавства до європейських стандартів та виконання зобов'язань України щодо набуття членства в ЄС.

Стратегічне планування розвитку енергетичної системи нині виступає визначальним інструментом формування енергетичної політики і забезпечення переходу до сталих джерел енергії та спрямоване на модернізацію інфраструктури, інтеграцію відновлюваних джерел та підвищення енергоефективності.

Прикладом ефективного узгодження екологічної, енергетичної та економічної політик з метою сталого розвитку України є Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року від 25 червня 2024 р. № 587-р [1], який розроблено на підставі провідного європейського досвіду з урахуванням п'яти основних вимірів, а саме: енергоефективності; енергетичної безпеки; внутрішнього енергетичного ринку; досліджень, інновацій та конкурентоспроможності; розвитку відновлюваних джерел енергії.

Варто підкреслити, що як зазначається Національним планом з енергетики та клімату на період до 2030 року, основними документами, що встановлюють законодавчу рамку для відновлюваних джерел енергії є закони України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 № 555-IV (у редакції від 09.02.2025) та «Про альтернативні види палива» від 14.01.2000 № 1391-XIV (у редакції від 05.07.2025). Ними транспоновано в чинне національне законодавство частину положень Директиви (ЄС) 2018/2001 від 11 грудня 2018 р. про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел. Водночас, система підтримки за моделлю «зеленого» тарифу, через відсутність зворотних зв'язків та ринкових механізмів ціноутворення, не сформувала сталого підходу до розвитку відновлюваної енергетики в Україні.

У цьому контексті доречно зазначити, що Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року, який схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 761-р [2], є складовою Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року в частині сектору відновлюваних джерел енергії. Цей план визначає, що частка енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, у структурі валового кінцевого споживання енергії повинна становити не менше 27 відсотків у 2030 році, також під час формування національної індикативної цілі у відновлюваній енергетиці до 2030 року, враховані ключові положення (планові показники та завдання) наступних стратегічних документів:

1) рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 15 грудня 2022 р. № 2022/02/MC-EnC (Decision of the Ministerial Council of the Energy Community No 2022/02/MC-EnC on amending Ministerial Council Decision No 2021/14/MC- EnC amending Annex I to the Treaty Establishing the Energy Community and incorporating Directive (EU) 2018/2001, Directive (EU) 2018/2002, Regulation (EU) 2018/1999, Delegated Regulation (EU) 2020/1044, and Implementing Regulation (EU) 2020/1208 in the Energy Community acquis communautaire);

2) Енергетичної стратегії України на період до 2050 року від 21 квітня 2023 р. № 373;

3) Звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву у 2023 році, що затверджений постановою НКРЕКП від 20 лютого 2024 р. № 337;

4) Концепції реалізації державної політики у сфері теплопостачання, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 569;

5) Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430 та передбачає збільшення рівня застосування альтернативних видів палива;

б) міжнародних договорів, а саме: Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 05.06.1992 р. (яку ратифіковано Законом України від 29.11.1994 р. № 257/94-ВР); Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин від 23.06.1979 р. (до якої Україна приєдналася на підставі Закону України від 19.03.1999 р. № 535-XIV); Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19.09.1979 р. (до якої Україна приєдналася на підставі Закону України від 29.10.1996 р. № 436/96-ВР), а також резолюцій і рішень їх керівних органів та угод, укладених в рамках цих конвенцій.

Перелічені стратегічні документи містять важливі положення для розвитку використання відновлюваних джерел енергії як одного з пріоритетних напрямів енергетичної політики України, що спрямована на заощадження паливно-енергетичних ресурсів, покращення стану навколишнього природного середовища, запобігання зміні клімату та забезпечення енергетичної незалежності держави.

Враховуючи вищезазначене, узгодження енергетичної, економічної та екологічної політик для досягнення цілей сталого розвитку є ключовими

завданнями держави, виконання яких сприяє забезпеченню збалансованого розвитку суспільства, підвищенню енергоефективності та збереженню довкілля. До того ж слід наголосити, що згідно з Завданнями щодо досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року та індикаторами їх досягнення, які затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1190-р [3] також узгоджуються напрями енергетичної, економічної та екологічної політики, так, у межах цілі 7 «Доступна та чиста енергія» визначені завдання щодо забезпечення безпеки постачання енергетичних ресурсів та зменшення залежності від їх імпорту; покращення якості постачання енергетичних ресурсів; сприяння декарбонізації паливно-енергетичного комплексу та розвитку відновлюваної енергетики; сприяння раціоналізації споживання енергетичних ресурсів, стимулювання до енергоефективності та підвищення рівня обізнаності споживачів щодо функціонування паливно-енергетичного комплексу; сприяння зниженню рівня енергетичної бідності населення; забезпечення захисту вразливих споживачів енергетичних ресурсів, водночас у межах цілі 11 «Сталий розвиток міст і громад» визначено завдання щодо підвищення рівня енергетичної ефективності будівель.

Отже, реалізація основних стратегічних напрямів у контексті узгодження енергетичної, економічної та екологічної політик є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку України, що передбачає конвергенцію між раціональним використанням енергетичних ресурсів, створенням конкурентоспроможної економіки та зменшенням негативного впливу на довкілля. Таким чином, таке узгодження є інтегрованою основою переходу до збалансованої моделі інноваційного розвитку національної економіки, що забезпечує гармонійне врахування потреб енергетичного сектору, економічного зростання та охорони довкілля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 червня 2024 р. № 587-р URL: <https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df>.

2. Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року: затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 761-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D1%80#top>.

3. Завдання щодо досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року та індикатори їх досягнення: затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2024-%D1%80#Text>.

REFERENCES

1. National Energy and Climate Plan for the period until 2030: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (dated June 25, 2024 No. 587-r). Retrieved from: <https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df> [in Ukrainian].

2. National action plan on renewable energy for the period until 2030: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (dated August 13, 2024 No. 761-r). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D1%80#top> [in Ukrainian].

3. Task for achieving the Sustainable Development Goals for the period up to 2030 and indicators of their achievement: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (dated November 29, 2024 No. 1190-r). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].